

GÖTEBORGSÄVDELNINGEN

*Projekt **Din vardag** - Vår politik*

Delrapport 3

”Dubbla hinder” En rapport om etnicitet och rörelsehinder

Januari - september 2012

Elin Åkesson och Mohammed Jaber

Fotograf Pia Järvinen

Projektledare: Håkan Högborg
Projektassistent: Linda Karlsson

*"Jag menar att intersektionalitet mellan
funktionshinder och etnicitet utgörs av
korsningen och sammanflätningen av
specifika marginaliseringsprocesser"*
Julio Fuentes (2008:90)
sociolog, SIOS

Tack!

Tack till alla som har arbetat med och varit delaktiga i projektet Din vardag – Vår politik temaområde 3 "Dubbla hinder" en rapport om etnicitet och rörelsehinder. Utan er hade inte rapporten blivit till!

Tack till Arvsfonden, Göteborgs Stad och DHR Västra Götalands Distrikt för ekonomiskt bistånd och annat stöd, som har gjort denna rapport möjlig.

Rapporten kan beställas från:
DHR Göteborgsavdelningen
Box 121 20
402 42 Göteborg
E-post: dhr@telia.com
Telefon: 031- 704 60 54

Innehållsförteckning

Detta är DHR	5
Sammanfattning.....	6
Summary.....	6
1. Till beslutsfattare	8
1.1 Asylprocessen	8
1.2 Mottagandet i kommunerna.....	8
2. Presentation av projektet Din Vardag - Vår politik	9
2.1 Syfte med projektet	9
2.2 Projektidé	9
2.3 Mål	9
2.4 Projektets organisation.....	9
2.5 Ledningsgrupp för Projekt: Din vardag – Vår politik.....	10
2.6 Resurspersoner.....	10
3. Bakgrund och syfte.....	11
3.1 Inledning	11
3.2 Syfte	11
3.3 Frågeställningar	12
3.3.1 Vilka kulturella föreställningar fanns i hemlandet och hur påverkar det förhållningssättet livet med en funktions- nedsättning i Sverige.....	12
3.3.3 Finns det någon skillnad i förhållningssätt och upplevt bemötande från myndigheter om man är etnisk svensk eller har annan etnisk bakgrund än svensk.....	12
3.3.4 Hur uppfattar man funktionshinderorganisationerna med rörelsenedsättning och annan etnisk bakgrund än svensk.....	12
4. Tidigare forskning/Bakgrund	13
4.1.1 FN:s konvention om rättigheter för personer med funktions- nedsättning.....	13
4.1.2 Artikel 18 Rätt till fri rörlighet och till ett medborgarskap.....	13
4.2 Att mötas i vård och omsorg – kulturmöten och funktions- nedsättning.....	14
4.3 Podsändning från Independent living institutet.....	14
5. Metod och material.....	15
5.1 Förändrad projektmetodik	15
5.2 Metod för detta tema.....	15
5.2.1 Kompetensutveckling	15
5.2.2 Genomförande	15

5.2.3	Dokumentation.....	16
5.2.4	Avslutning av tema.....	16
5.2.5	Intervjupersonerna.....	16
6.	Resultatet och analyserna av intervjuerna.....	17
6.1	Likheter och skillnader.....	17
6.2	Attityder till funktionshinder i familjen och i hemlandet.....	17
6.3	Strategier för att klara sig i hemlandet.....	17
6.4	Asylprocessen.....	18
6.5	Familjen och nätverken.....	18
6.6	Bemötande.....	18
6.7	Språk.....	19
6.8	Funktionshinderorganisationer.....	19
6.9	Hälsa och sjukvård.....	19
7.	Diskussion och Analys.....	20
7.1	Diskussion.....	20
7.2	Slutsats.....	20
	Källförteckning.....	21

Detta är DHR

DHR är en organisation för dig med rörelsehinder. DHR står för Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet. DHR är en demokratisk organisation. Vi är inte bundna till något politiskt parti eller religiöst samfund. Däremot arbetar vi intensivt för att påverka de politiska beslut som har betydelse för människor med rörelsehinder. Vi kallar det intressepolitik. Vår målsättning är ett jämlikt och rättvist samhälle där alla har rätt att delta på lika villkor.

Som medlem i DHR kan du träffa andra medlemmar och delta i de sociala aktiviteter som erbjuds av avdelningarna; du kan utbyta erfarenheter, få och ge kamratstöd. DHR:s organisation är uppbyggd för att fungera ihop med Sveriges uppdelning i kommuner och landsting. Våra avdelningar arbetar lokalt med kommunala frågor. Distrikten har hand om landstingsfrågor. Förbundsstyrelsen och förbundskansliet arbetar på riksnivå och fungerar dessutom som informations- och serviceorgan till avdelningar och distrikt.”

DHR Göteborgsavdelningen driver intressepolitiska frågor på kommunal nivå. Här kan du påverka din omgivning, de beslut som begränsar eller skapar möjligheter i din vardag. Inlägg i media, uppvaktningar och skrivelser till politiker är ett sätt att påverka. Ofta representerar medlemmar från DHR i olika lokala samarbetsorgan där vi för fram våra åsikter och arbetar för förbättringar.

Sammanfattning

Din vardag - Vår politik är ett projekt som bedrivs av DHR Göteborgsavdelningen. Projektets syfte är att nå människor med rörelsenedsättningar samt arbeta med deras livsberättelser utifrån FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Projektet drivs med medel från Arvsfonden. Din vardag - Vår politik presenterar här rapport tre med temat ”Dubbla Hinder”. Rapporten handlar om att leva i Sverige med annan etnisk bakgrund än svensk och att ha ett rörelsehinder. Dessa faktorer medför svårigheter var för sig och i kombination blir det dubbla hinder.

Projektet har genomfört fem djupintervjuer där projektdeltagarna delat med sig av sina livsberättelser. Projektdeltagarna kommer från olika länder i och utanför Europa. Vi kan se både likheter och olikheter av att leva med olika etniciteter. De intervjuade har ännu svårare att komma in i samhället pga. det ”dubbla hinder” som ett rörelsehinder kopplat till annan etnisk bakgrund innebär.

De av de intervjuade som kom till Sverige i vuxen ålder menar att funktionshindret har betydelse redan från första dagen i det nya landet. I allmänhet litar man inte på samhällets institutioner för att få stöd, ej heller på att funktionshinderorganisationer står på deras sida.

Rapporten ”Dubbla hinder” ska spridas till myndigheter och organisationer som i sitt arbete möter människor med annan etnisk bakgrund än svensk.

Summary

Your daily - Our policy is a project conducted by DHR Göteborgsavdelningen. The project aims to reach people with motion impairments and work with their life stories based on the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities.

The project is being funded by the Arvsfonden. Your daily - Our policy presents this report three on “Double Barriers”. The report is about living in Sweden with a different ethnic background than Swedish and have a physical disability. These factors cause difficulty in isolation and in combination will be “double barriers”.

The project has conducted five interviews with project participants shared their life stories. Project participants come from different countries in Europe and beyond. We can see both the similarities and differences of living

with different ethnicities. We can see that the interviewees have been even more difficult to get into the society due to the “double barrier” as a physical disability associated with different ethnic background is.

Most of the interviewees who came to Sweden as adults believe that disability is important right from the first day of the new country. In general, you can not rely on the institutions of society for support, nor that disability organizations are on their side.

The report “double barriers” will be distributed to agencies and organizations whose work meets people with different ethnic background than Swedish

1. Till beslutsfattare

1.1. Asylprocessen

Varje flyktingförläggning behöver kontaktpersoner från funktionshinderorganisationerna.

Det är enligt våra intervjupersoner viktigt att asylsökande med funktionshinder snabbt får kontakt med sin funktionshinderorganisation.

1.2. Mottagandet i kommunerna

Det framkommer i denna rapport att kommunerna inte är bra på att introducera de flyktingar som har funktionshinder till sjukvård och funktionshinderorganisationer.

Funktionshinderorganisationerna bör vara en del av SFI särskilt om det finns personer med funktionsnedsättningar i klasserna

2. Presentation av projektet *Din Vardag - Vår politik*

2.1. Syfte med projektet

Projektet *Din vardag – Vår politik* syftar till att öka kunskapen om livssituationen för kommuninvånare med nedsatt rörelseförmåga samt öka medvetenheten om hur de stärker den egna makten och kontrollen över sitt vardagsliv. I konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, artikel 4.3 slås det fast att staterna skall samverka med organisationer som företräder människor med funktionsnedsättningar. Ett av projektets mål är att ta fram metoder för att ge samhället och beslutsfattare ett beslutsunderlag som bygger på de erfarenheter som personer med nedsatt rörelseförmåga har i sitt vardagsliv. Projektet finansieras med stöd från Arvsfonden och DHR Västra Götaland.

2.2. Projektidé

Projektidén innebär att DHR Göteborgsavdelningen under en treårsperiod samlar in uppgifter som synliggör invånare med nedsatt rörelseförmåga och deras erfarenheter. Projektdeltagarna ställer dessa erfarenheter till samhällets förfogande i samhällsplaneringen till exempel genom olika redovisningar och rapporter riktade till regionens och kommunens tjänstemän och politiker.

Projektidén innebär också en organisationsutveckling för DHR genom att den metod som används i projektet överlämnas till att ingå i DHR:s ordinarie verksamhet.

2.3. Mål

Målet är att ta fram verktyg för att driva intressepolitiska frågor. Projektet *Din vardag – Vår politik* arbetar med temagrupper för att ta fram beslutsunderlag till myndigheter och politiker.

- Projektet driver 3 temagrupper per år. (3 temagrupper x 3 år = 9 temagrupper)
- Under år 1 bearbetas följande teman: Våga arbeta, Är blod tjockare än vatten, om anhörigberoende och Dubbla hinder, om rörelsehinder och annan etnisk bakgrund än svensk.
- Under år 2 bearbetas följande teman: personlig assistans, myndighetskontakter, rörelsehinder efter 65-årsdagen.
- Öka kunskapen om livssituationen för innevånare med rörelsehinder genom att 90 personer arbetar i temagrupperna för att dokumentera egna och andras erfarenheter.
- Ökad kunskap för projektdeltagarna (90 personer) om rättigheter och skyldigheter inom sitt intresseområde.
- Projektet synliggörs genom att varje temagrupp som avslutning genomför en utåtriktad aktivitet och syns i media.

2.4. Projektets organisation

Projektägare är DHR Göteborgsavdelningen som i sin tur har utsett en ledningsgrupp. Ledningsgruppen har beslutsmandat från DHR Göteborgsavdelningen styrelse och fattar de beslut som behövs för att föra processen framåt samt att de ryms inom ramen för projektets budget. Ledningsgruppen och projektledaren stämmer kontinuerlig av projektets framåtskridande. Projektledaren, eller någon från ledningsgruppen, har ansvaret att informera styrelsen för DHR Göteborgsavdelningen om projektets arbete. Viss service och administration tillhandahålls av DHR Göteborgsavdelningens kansli. Vid behov kallar projektledaren in ytterligare resurspersoner.

2.5. Ledningsgrupp för Projekt: Din vardag – Vår politik.

Håkan Högberg, projektledare

Anita Näslund, verksamhetsledare, DHR Göteborgsavdelningen

Linda Karlsson, projektassistent

Emma Rodriguez - Lundström, projektmedlem

Martin Ekman, controller, DHR Göteborgsavdelningen

Mohammed Jaber, ordförande DHR Västra Götalands Distrikt

Sarah Jafari, projektmedlem

Margreth Olsson

2.6. Resurspersoner

Marianne Enoksson, projekthandledare

Margreth Olsson, dokumentatör

3 Bakgrund och syfte

3.1 Inledning

Temat ”Dubbla hinder” har arbetat med att inventera vardagserfarenheterna av att leva med ett rörelsehinder i kombination med annan etnisk bakgrund än svensk. Dessa två faktorer medför svårigheter var för sig och i kombination blir detta dubbla hinder. Därav namnet på rapporten. Denna grupp är inte DHR:s traditionella målgrupp.

Som ett led i att förstärka kompetensen samt öka vår egen förståelse om temat inleddes ett samarbete med Kulturföreningen MIM som arbetar med kulturella frågor inom etnicitet och funktionshinderområdet. Ledningsgruppen kom gemensamt fram till att använda sig av personliga intervjuer som metod för att ta del av projektdeltagarnas livsberättelser.

I livsberättelserna kan vi se att misstänksamheten mot myndigheter är stor och att den nära familjen är ett självklart stöd i vardagen. Ledningsgruppen ser samma myndighetsrädsla som vi har mött i tidigare teman. I flera intervjuer tar man fram språket som en viktig framgångsfaktor för att klara sig i det svenska samhället och i kommunikationen med myndigheter. En annan insikt är vikten och beroendet av anhörig vilket skiljer sig från de svenska deltagarna som ser ”användandet” av anhörig som den sista utvägen när samhällets resurser inte fungerar. Om man kommer från en annan kultur så är nära anhöriga som resurs det självklara valet.

Ledningsgruppen valde detta tema eftersom den behandlar en grupp människor om vilka handikapprörelsen saknar kunskap. En viktig pusselbit som saknades i DHR:s intressepolitiska arbete men som nu är med DHR:s helhetsbild. En viktig slutsats är att DHR och den övriga funktionshinderrörelsen måste utarbeta en strategi för beroendet av anhöriga för människor som lever med funktionsnedsättningar. Temat avslutades med ett seminarium den 20:e sep i samarbete med DHR Västra Götalands Distrikt.

3.2. Syfte

Syftet är att:

Öka kunskapen inom funktionshinderrörelsen, om levnadsvillkoren för människor med annan etnisk bakgrund än svensk vilka lever med en rörelsenedsättning.

Öka medvetenheten hos myndigheter och politiker om de särskilda behov som man har om man har ett funktionshinder och kommer hit som flykting samt har en rörelsenedsättning.

Genom projektdeltagarnas berättelser hitta strategier för att öka inflytandet över det egna livet om man lever med en rörelsenedsättning och har annan etnisk bakgrund än svensk.

3.3. Frågeställningar

De frågeställningar som projektets ledningsgrupp ställde sig var:

- Vilka kulturella föreställningar fanns i hemlandet och hur påverkar det förhållningssättet till livet med en funktionsnedsättning i Sverige.
- Vilka strategier har man för att hantera sin rörelsenedsättning?
- Finns det någon skillnad i förhållningssätt och upplevt bemötande från myndigheter om man är etnisk svensk eller har annan etnisk bakgrund än svensk.
- Hur uppfattar man funktionshinderorganisationerna med rörelsenedsättning och annan etnisk bakgrund än svensk

3.3.1. Vilka kulturella föreställningar fanns i hemlandet och hur påverkar det förhållningssättet livet med en funktionsnedsättning i Sverige

Vi hade en uppfattning om att synen på ett funktionshinder i hemlandet också styr hur man hanterar funktionshindret i Sverige, t.ex. om det utvidgade familjebegreppet påverkar hur man tar emot det stöd man har på grund av sin funktionsnedsättning.

3.3.2. Vilka strategier har man för att hantera sin rörelsenedsättning

Genom projektets andra teman hade ledningsgruppen en förförståelse kring etniska svenskar och deras strategier för att hantera sitt funktionshinder. Kan vi hitta skillnader?

3.3.3. Finns det någon skillnad i förhållningssätt och upplevt bemötande från myndigheter om man är etnisk svensk eller har annan etnisk bakgrund än svensk

Denna fråga ställs på grund av att vi vill ringa in om människor diskrimineras utifrån sin etniska bakgrund.

3.3.4. Hur uppfattar man funktionshinder-organisationerna med rörelsenedsättning och annan etnisk bakgrund än svensk

En av huvudfrågorna i projektet är att hitta nya verktyg. Mellan 15-20% av Sveriges befolkning har en annan etnisk bakgrund än svensk. Medan funktionshinderrörelsen är mer homogen än den borde vara. Som ett exempel uppskattar DHR Göteborgsavdelningen antalet medlemmar med annan etnisk bakgrund till ca 5 %.

4. Tidigare forskning/Bakgrund

Redan 1989 års handikapputredning tog upp vikten av att situationen för invandrare med funktionshinder belyses. Man pekar särskilt på den dubbla utsatthet som det innebär att både vara invandrare och att ha ett funktionshinder.

4.1.1. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

4.1.2 Artikel 11 Risksituationer och humanitära nödlägen

I enlighet med sina åtaganden enligt internationell rätt, innefattande den internationella humanitära rätten och de mänskliga rättigheterna, ska konventionsstaterna vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa skydd och säkerhet för personer med funktionsnedsättning som är i risksituationer, däribland väpnad konflikt, humanitära nödlägen och naturkatastrofer.

4.1.3. Artikel 18 Rätt till fri rörlighet och till ett medborgarskap

Enligt *punkt 1* ska konventionsstaterna erkänna rätten för personer med funktionsnedsättning till fri rörlighet, frihet att välja bostadsort och till ett medborgarskap på samma villkor som andra, bl.a. genom att säkerställa att personer med funktionsnedsättning

- a) har rätt att förvärva och ändra medborgarskap och att inte fråntas denna godtyckligt eller på grund av funktionsnedsättning,
- b) på grund av funktionsnedsättning inte berövas sin rätt att erhålla, äga eller använda dokumentation om sitt medborgarskap eller annan identitetsdokumentation eller sin rätt att utnyttja de gällande förfarandena, exempelvis immigrationsförfaranden, som kan behövas för att underlätta utövande av rätten till fri rörlighet,
- c) har frihet att lämna vilket land som helst, även sitt eget, samt
- d) inte godtyckligt eller på grund av funktionsnedsättning berövas rätten att resa in i sitt eget land.

I konventionen nämns inte särskilt, annan etnisk bakgrund, men i både artikel 11 och artikel 18 slås det fast att staterna skall behandla människor med funktionshinder på samma sätt som människor utan funktionshinder, även när det gäller immigration och emigration. Man skulle t.o.m. kunna hävda att 18:e artikeln pekar mot att migrationsmyndigheter skall ta särskild hänsyn till funktionshinder när man bedömer rätt till asyl. Detta har inte i tillräcklig grad debatterats i Sverige. Tittar man på vår intervjugrupp så kan man säga att de som har haft asylskäl har fått asyl trots sina funktionshinder och inte på grund av dem.

4.2. Att mötas i vård och omsorg – kulturmöten och funktionsnedsättning

I sin rapport "Att mötas i vård och omsorg - kulturmöten och funktionsnedsättning" skriver Ulla Bohlin, Malmö Högskola 100303, att summan av att ha ett funktionshinder och invandrarbakgrund inte bli två utan sex eller åtta, för funktionshindret och den etniska bakgrunden multiplicerat med varandra blir summan av mötet mellan individ och samhälle. Hon tar också upp vikten av att man har ett intersektionellt synsätt. Man är inte enbart invandrare eller funktionshindrad utan man är korsningen mellan dessa erfarenheter.

4.3. Podsändning från Independent living institutet

I en podsändning från Independent living Institutet beskriver tre intervjuade män att ha ett funktionshinder och annan etnisk bakgrund är som att leva med dubbla funktionshinder.

HSO skriver i skriften; Etnisk mångfald i handikapprörelsen, 2003 Skillnadstänkandet, att betona olikhet, ökar risken för diskriminering. Det gäller att se individerna bakom skillnader och olikheter och bemöta människor som du själv vill bli bemött. Detta stämmer också överens med vår studie, där vi kan se att det ibland är svårt att veta om ett visst bemötande beror på den etniska bakgrunden eller funktionshindret.

5. Metod och material

5.1. Förändrad projektmetodik

När vi i ledningsgruppen för projektet Din vardag - Vår politik påbörjade arbetet med tema: Etnicitet och rörelsenedsättning, utgick vi ifrån att vi i stort sett kunde använda samma metodik som i tema ett och två. Det vill säga i tur och ordning Berättarcafé, fem berättarträffar i studiecirkelform, fem forskarcirkelträffar, seminarium och rapportskrivning.

Det första hindret vi stötte på var rekryteringen av projektdeltagare med annan etnisk bakgrund än svensk och rörelsenedsättning. På berättarcaféet kom endast en deltagare förutom ledningsgruppen, vi insåg då att vi måste ta en annan väg för att nå denna målgrupp. Slutligen använde vi DHR: s medlemsregister för att nå ut till medlemmar som till synes hade utländska namn.

Ledningsgruppen bestämde sig då för att som metod använda intervjuer istället för att hålla studiecirkel. Även till intervjuerna fanns det en rekryteringsproblematik då många med utländsk bakgrund inte riktigt ser skillnad på en ideell organisation som DHR och en myndighet. Ledningsgruppen insåg att det fanns en viss rädsla hos projektdeltagarna att delge sina livsberättelser. Slutresultatet blev fem djupintervjuer som utgör grunden för denna rapport.

5.2. Metod för detta tema

5.2.1. Kompetensutveckling

Ledningsgruppen kände starkt behov av att öka sin kompetens vad gäller personer med annan etnisk bakgrund. För att förbereda sig inför berättarcafé och studiecirkel krävdes en del förberedande arbete. Kontakt togs med Kulturföreningen MIM som senare bidrog med en workshop för styrgruppen, ledningsgruppen samt distriktet. Tack vare MIM kom vi till insikt om att vi måste hitta ett sätt att sprida information om projektet på olika språk. Vi tog hjälp av DHR Västra Götalands Distrikts foldrar på olika språk som projekt DHR Integration tagit fram.

För att förkovra sig ytterligare i temat genomfördes en intern studiecirkel för ledningsgruppen och övriga intresserade. Studiecirkeln leddes av Mohammed Jaber, ordförande för DHR Västra Götaland tillika rörelsehindrad och av annan etnisk bakgrund.

5.2.2. Genomförande

Projektet försökte att genomföra berättarcafé och studiecirkel enligt projektets inarbetade metod, men vi insåg att vi måste arbeta på ett annat sätt för att nå ut till målgruppen. Efter diskussioner med ABF beslöt vi oss för att

bjuda in till berättarcafé i ABF:s lokaler i Västra Frölunda och Angered där många kommuninvånare med annan etnisk bakgrund, än svensk,  r bosatta. Inte heller detta väckte något intresse.

I det h r läget valde vi att istället kontakta DHR:s medlemmar i Göteborg, med ”utländska” namn, (ett 30-tal personer) genom att ringa dem f r en personlig kontakt. I samband med rundringningen insåg vi att en studiecirkel inte skulle kunna genomföras med målgruppen, då flera kände en viss rädsla att i grupp dela med sig av sina erfarenheter. Många trodde också att projektet arbetade på uppdrag av en myndighet. Däremot kunde fem medlemmar tänka sig att ställa upp för en personlig intervju. Antalet intervjupersoner var lägre än vad projektet vanligtvis brukar arbeta med i b rattarcaf erna och studiecirkelarna, ändå blev mängden transcripterat material ungefär lika stort som i övriga teman.

Intervjupersonerna kände inte varandra sedan tidigare och har heller inte träffats vilket gör att de inte heller påverkade varandra.

5.2.3. Dokumentation

Bearbetningen av intervjumaterialet tog längre tid än beräknat pga. sv rtolade data. Vi insåg att språkbruket präglas av den kultur man kommer ifrån vilket har skapat svårigheter att analysera materialet även om intervjupersonerna talar perfekt svenska.

5.2.4. Avslutning av tema

Enligt arbetsmetodiken ska varje tema avslutas med ett seminarium där rapporten presenteras. Seminariet f r tema tre ”Dubbla hinder” kunde genomföras enligt plan och ägde rum den 20 september trots att rapporten inte var färdigskriven. Vi blev erbjudna av Projekt Integration, ett projekt som drivs av DHR Västra Götalands Distrikt, att presentera rapporten ”Dubbla hinder” på ett av deras seminarier. De hade bjudit in personer med annan etnisk bakgrund samt politiker och t jnstem n som också  r målgrupper för projektet Din vardag - Vår politik.

5.2.5. Intervjupersonerna

- En av intervjupersonerna hade inget funktionshinder när hen kom till Sverige.
- Två intervjupersoner kom hit som barn tillsammans med sina föräldrar.
- Två personer kom hit som flyktingar och slussades ut i samhället från en flyktingförläggning.
- Tre av intervjupersonerna var kvinnor, två var m n.
- Fyra av intervjupersonerna var under 65  r en var över 65  r.

6. Resultatet och analyserna av intervjuerna

6.1. Likheter och skillnader

Studien visar att det finns både likheter och olikheter hos projektdeltagarna med svensk bakgrund och annan etnisk bakgrund. En stark myndighets skepsis och synen på nära anhöriga som närmast lierade framstår som gemensamma. Medan synen på att använda anhöriga i det nära praktiska stödet i den personliga assistansen och förhållandet till funktionshinder-organisationer skiljer. Jmf. med Rapport två: Är blod tjockare än vatten DHR Göteborgs avdelningen 2012, som visar på att etniska svenskar gärna tar stöd av anhöriga i myndighetskontakter men inte som personliga assistenter. Många av projektdeltagarna i anhörigtemat ser funktionshinderorganisationerna som både en social plattform och som ett stöd vid myndighetskontakter.

6.2. Attityder till funktionshinder i familjen och i hemlandet

”De flesta tycker synd om en”

”Jag fick inte komma på besök hos någon under tiden jag fick epidemin”

Det som utmärker intervjuerna är att de är personer som har erfarenheter av funktionshinder ifrån hemlandet beskriver en svag samhällsstruktur när det gäller rörelsehinder. En av intervjupersonerna beskriver att istället för att börja i skolan med sina jämnåriga så blev det lek med småkusinerna. En annan berättar hur föräldrarna fick vända sig till välgörenhetsorganisationer för att få tillgång till hjälpmedel. En tredje säger såhär om sin skolgång;

”fick inte gå i skola förrän jag kom till Sverige. Jag lärde mig av TV och av kusiner, lekkompisar och grannar”.

6.3. Strategier för att klara sig i hemlandet

Som strategi för att hantera sitt rörelsehinder när samhället inte fungerar, beskriver flera personer, att de har vänt sig till välgörenhetsorganisationer eller gerillagrupper.

”Jag gick och hämtade en beväpnad miliskompis för att kunna hämta ut mina hjälpmedel, detta på grund av att stadsapparaten helt hade havererat”. Förutom ovan nämnda strategier är den nära familjen både som närmast allierade och som ”assistenter”.

6.4 Asylprocessen

Varje person med funktionshinder som anländer till Sverige har sina speciella problem. Intervjupersonerna beskriver att Migrationsverket ger bra stöd för kontakter med specialister inom sjukvård men när man väl är utanför flyktingförläggningarna får man klara sig själv.

En av intervjupersonerna anser tom. att DHR ska vara med i mottagandet när det kommer asylsökande med rörelsehinder och hjälpa till med bedömningen.

6.5. Familjen och nätverken

”Mina föräldrar var politiskt engagerade och de har varnat mig för att tro att alla mina landsmän är lika”

I samtliga intervjuer framgår att familjen/partners/syskon/ barn hjälper med den nära omsorgen. En av intervjupersonerna beskriver hur de vuxna barnen förändrar sina liv för att kunna ge föräldern stöd i princip dygnet runt. En annan intervjuperson beskriver hur anhöriga som också fungerar som personliga assistenter stannar kvar och hjälper till även efter tjänstetid när assistanstimmarna inte räcker till. Om vi jämför med t.ex. rapporten om beroende av anhöriga så kan vi konstatera att svenska assistansberättigade inte lika gärna använder nära anhöriga som personliga assistenter. Det som är tydligt när det gäller familjeförhållanden är att det är den nära familjen som ställer upp, medan släkten i övrigt håller en viss distans, om det finns funktionshinder inom familjen.

Detta är en ny kunskap för oss i projektet då vi trodde att övrig släkt tog aktiv del i att ge stöd till en funktionshindrad släkting. I alla intervjuer framgår också att det inte är naturligt att vända sig till samhället och dess institutioner för att få stöd.

Relationen till landsmän är kluven hos intervjupersonerna. Man har en kulturell gemenskap genom att kunna tala sitt eget språk men det finns också en rädsla för att inte ha samma politiska bakgrund då flera av intervjupersoner har flytt till Sverige pga. förföljelse av politiska skäl.

Det fanns också en rädsla för att använda tolk vid ankomsten till Sverige då man inte visste om tolkens politiska åsikter.

6.6. Bemötande

Alla intervjupersoner upplever att de blir sämre bemötta av myndigheter och sjukvård pga. sin etniska bakgrund, än svenskar i deras nätverk blir, och att missförstånd ofta beror på språkförbistring.

6.7. Språk

”Generellt blir man behandlad annorlunda om man kommer med tolk eller talar knackig svenska”

Så gott som samtliga intervjupersoner angav att kunna svenska är den största framgångsfaktorn för att komma in i det svenska samhället. Det framgår i intervjuerna att arbete eller studier tillsammans med svenskar är det absolut bästa sättet att lära sig språket.

6.8. Funktionshinderorganisationer

”DHR ska vara en del av familjen” säger en av projektdeltagarna.

De signaler vi fått om synen på funktionshinderorganisationerna är kluven. Från att inte överhuvudtaget se någon nytta med organisationerna till att se t.ex. DHR som en del av den utvidgade familjen. Tilltron till organisationerna går alltså från ingen tilltro till en tilltro som är så pass stark att vi som organisation inte kan leva upp till förväntningarna. Vi kan också se att många delvis uppfattar organisationen som en myndighet.

”Samhället behöver erkänna att vi finns och DHR skall ha en del av tillsynen”.

6.9. Hälsa och sjukvård

De av intervjupersonerna som kom hit som vuxna med sina funktionsnedsättningar beskriver svårigheten att komma till rätt instans inom sjukvården. En person beskriver hur han kom rätt med hjälp av en funktionshinderorganisation. Däremot har vi inte fått några sådana signaler från de intervjupersoner som kom hit som barn med sina föräldrar.

7. Diskussion och Analys

7.1. Diskussion

I livsberättelserna kan vi se att misstänksamheten mot myndigheter är stor och att den nära familjen är ett självklart stöd i vardagen. Ledningsgruppen ser en lika stor myndighetsrädsla som vi har sett i tidigare teman. I flera intervjuer tar man fram språket som en viktig framgångsfaktor för att klara sig i det svenska samhället och i kommunikationen med myndigheter. En annan insikt är vikten och beroendet av anhörig vilket skiljer sig från de svenska deltagarna som ser ”användandet” av anhörig som den sista utvägen när samhällets resurser inte fungerar. Om man kommer från en annan kultur så är nära anhöriga som resurs det självklara valet.

Ledningsgruppen valde detta tema eftersom den behandlar en grupp människor där handikapprörelsen saknar kunskap. En viktig pusselbit som saknades i DHR:s intressepolitiska arbete men som nu är med i DHR:s helhetsbild.

7.2 Slutsats

En viktig slutsats är att DHR och den övriga funktionshinderrörelsen måste utarbeta en strategi för beroendet av anhöriga för människor som lever med funktionsnedsättningar.

Funktionshinderrörelsen behöver informera redan på flyktingförläggningen om rörelsenedsattas rättigheter och behöver ta fram ett informationsmaterial som ska användas i SFI-utbildningar.

I informationsmaterialet ska det framgå vilken roll funktionshinderrörelsen har i det svenska samhället.

Samhället måste ”släppa in” funktionshinderorganisationer t.ex. på förläggningar och SFI-utbildningar.

Migrationsverket bör kartlägga vilka behov asylsökande med rörelsehinder har vid ankomst och se till att denna information följer med till mottagar-kommunerna. Migrationsverket bör ha lokala kontaktpersoner inom funktionshinderrörelsen för att säkerställa sin kvalitet vid mottagandet av personer med funktionshinder.

DHR behöver som organisation ta fram en policy för hur man tar emot medlemmar med annan etnisk bakgrund än svensk. Målet för policyn är att öppna upp föreningens verksamhet så att den blir attraktiv även för denna målgrupp t.ex. förlägga medlemsmöten i andra stadsdelar, för Göteborgs del t.ex. Angered som har många kommuninvånare med annan etnisk bakgrund än svensk.

8. Källförteckning

1989 års handikapputredning . ISBN: 91-38-10796-1

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. www.regeringen.se

Att mötas i vård och omsorg – kulturmöten och funktionsnedsättning. Ulla Bohlin, Malmö
Högskola 2010-03-03

GÖTEBORGSAVDELNINGEN

Box 121 20, 402 42 Göteborg